

RIKSTEATRET PRESENTERER

Med: Eyvind Solås, Sigrun Enge, Gustav A. Hehl, Ingeborg Karinen, Linda Torklep, Frank Ieensen, Per Tolle, Stein Grønli, Knut Ørskog, Anne Beate Odland, Inger Jacobsen, Odd Rønne, Ole-Lillio Stenborg, Ine Soensen. Regi: Trond Lie, Scenografi: Finn Erik Bendixen.

TE. 90

DEN
HOPPENDE
VILLE

LØPPEN I ØRET

AV LATTERENS MESTER GEORGES FEYDEAU

Loppen i øret
Våren 1991

Utgitt av
Riksteatret
Postboks 724 Sentrum
0105 Oslo 1

Forsideillustrasjon:
Finn Erik Bendixen

Ansvarlig utgiver:
Anne Gullestad

Programredaksjon:
Marit Hjorthol Eidem
Janecke Kragner Furberg
Vera Rostin Wexelsen

Grafisk design:
Jesper Egemar

Språkkonsulent:
Dag Gundersen

Foto:
Helene Levånd

Trykk:
Enersens Trykkeri a.s.

Baksidefoto:
Tjeneren Etienne (Ingolf
Karinen) tror han lider av
verkende eggstokker!

kjære

p ublikum!

Loppen er løs på Riksteatret! De som moret seg kostelig over «Den spanske flue» på TV og har sansen for det elleville, kan vente seg en morsom teaterkveld med «Loppen i øret»! Dette er virkelig «farsenes farse»! For maken til situasjonskomikk og forviklinger skal man lete lenge etter innen teaterkunsten.

DEN FRANSKE FARSEFORFATTEREN Feydeau nektet seg ingen ting da han laget «Loppen i Øret». Takket være en fiks intrige, overraskende situasjoner og elegante, munnrappe dialoger har Feydeaus «Loppe» beholdt sin popularitet både i og utenfor Frankrike. Stykket er skrevet i 1907, den gang verden var uskyldig, dengang kjærighet og intriger var en lek og et spill som borgerskapet og overklassen moret seg med, for ikke å kjede livet av seg. Som Riksteatrets «villeste loppe» møter vi Eyvind Solås, musikkjefen, revystjernen og mannen med de tusen identiteter, som sammen med Riksteatrets faste ensemble boltrer seg på scenen i en krevende dobbeltrolle: Han spiller den høyborgerlige direktør Chandebise, samt hans tro kopi og dobbeltgjenger, den

Gustav Adolf
Hegh som en vanvittig
morsom «Charley's tante» i 1979

meget fuktige byoriginalen Poche, tjener og inventar på Pariser-bordellet *Den Glade Hankatt*.

Sentralt i forestillingen står den lettlevete nevøen med talefeil, Camille, i Gustav Adolf Heghs skikkelse, — en skikkelse som så ofte tidligere har moret og begeistret Riksteatrets publikum, og som av en kritiker en gang ble betegnet som «...krysningen mellom en Leif Juster og en sørgmodig trane....»

Da lattersuksessen «Loppen i Øret» gikk i Stavanger i mai 1990, sa en av tilskuerne: «— e' ha'kje ledd så møe sidan sist e' så Loppen i øret!» Og sist «Loppen» gikk i Stavanger var faktisk i 1969, den gang Gustav Adolf Hegh spilte rollen som Camille for første gang i sin karriere!

Gustav Adolf Hegh har vært med på mye morsom galskap også ved Riksteatret i de 18 årene han har vært ansatt her. Hvem husker vel ikke Gustav i «Arsenikk og gamle kniplinger»? Eller som en jålete italiensk marki i komedien «Mirandolinas vertshus»?

For ikke å snakke om tittelrollen i farsen «Charley's tante» og andre galskaper! Men her er han altså som Camille, den ganeløse nevø, i spissen for Riksteatrets spillekåte ensemble!

Vi serverer her en forrykende farse hvor sinnsvake forviklinger lager en underholdningskveld vi håper vil more vårt publikum.

Vel møtt til en ny teateropplevelse!

Anne Gullestad

Anne Gullestad
Riksteatersjef

VELKOMMEN TIL PRESSEVISNING PÅ

Løppen i øret

En fortykende farsø av Georges Feydeau

"LOPPEN I ØRET" !

Dette stykket har premiere i Kristiansand lørdag den 19. januar klokken 18.00, og vi minner om sperrefristen!

Riksteatret har utarbeidet en PR-kassett for radio, som man kan få ved henvendelse til markedsavdelingen.

Om De ønsker flere/andre bilder, vær vennlig ta kontakt med Trude Hegle, tlf. 20 60 15, Bitten Gunnerud (som er til stede ved visningen) eller med undertegnede.

God fornøyelse!

Vennlig hilsen

Marit Hjorthol Eidem
Informasjonskonsulent
Riksteatret

Spilleplan

Årsplan
Lør. 11.01 Kristiansand
Ons. 18.01 Kristiansand
Tir. 25.01 Farnes
Ons. 29.01 Kvernstad
Tir. 05.02 Ribes
Fre. 08.02 Østlandet
Lør. 09.02 Østlandet
Søn. 10.02 Østlandet
Tir. 12.02 Østlandet

Ons. 20.01 Østlandet
Tir. 27.01 Østlandet
Fre. 01.02 Løren
Lør. 02.02 Hordaland
Søn. 03.02 Sør-Øst
Tir. 05.02 Østlandet
Ons. 06.02 Østlandet
Tir. 07.02 Østlandet
Ons. 08.02 Østlandet
Tir. 09.02 Østlandet
Ons. 10.02 Østlandet
Tir. 11.02 Østlandet
Ons. 12.02 Østlandet
Tir. 13.02 Østlandet

Fre. 15.02 Østlandet
Lør. 16.02 Østlandet
Søn. 17.02 Østlandet
Tir. 19.02 Østlandet
Ons. 20.02 Østlandet
Tir. 21.02 Østlandet
Ons. 22.02 Østlandet
Tir. 23.02 Østlandet
Ons. 24.02 Østlandet
Tir. 25.02 Østlandet
Ons. 26.02 Østlandet
Tir. 27.02 Østlandet
Ons. 28.02 Østlandet
Tir. 29.02 Østlandet
Ons. 30.02 Østlandet

Ons. 04.03 Tvedestrand
Tir. 05.03 Tvedestrand
Ons. 06.03 Tvedestrand
Tir. 07.03 Tvedestrand
Ons. 08.03 Tvedestrand
Tir. 09.03 Tvedestrand
Ons. 10.03 Tvedestrand
Tir. 11.03 Tvedestrand
Ons. 12.03 Tvedestrand
Tir. 13.03 Tvedestrand
Ons. 14.03 Tvedestrand
Tir. 15.03 Tvedestrand
Ons. 16.03 Tvedestrand
Tir. 17.03 Tvedestrand
Ons. 18.03 Tvedestrand

Loppen i øret

En forrykende farse av Georges Feydeau

Oversetter	Peder W. Cappelen	Dr. Finache, Sjefslege for Boston Life Insurance Comp.	Frank Iversen
Regi	Trond Lie	Romain Tournell, Chandebises venn og medarbeider	Per Tofte
Regiassistent	Mette Møller	Carlos Homenides de Histangua	Stein Grønli
Scenografi	Finn Erik Bendixen	Lucienne Homenides de Histangua, hans hustru	Anne Beate Odland
Masker	Hanne Revold Trine Mette Swenson	Augustin Feraillon, eier av hotell Den Glade Hankatt, tidligere stabssjersant	Knut Ørvig
Turnéleder og inspisient	Ole Lillo-Stenberg	Olympe Feraillon, hans hustru	Inger Jacobsen
«Minuttvalsen» av Chopin er spilt inn av Asle Nilsen		Baptistin, Feraillons onkel	Odd Remen
De som er med:		Rugby, skotsk forretningsmann	Ole Lillo-Stenberg
Victor Emanuel Chandebise, Direktør i Boston Life Insurance Comp.	Eyvind Solås	Eugenie, hotellpike	Tine Stoesen
Raymonde Chandebise, hans hustru	Sigrun Enge	Poche, hotelltjener, tidligere menig i hæren	Eyvind Solås
Camille Chandebise, Monsieur Chandebises nevø og sekretær	Gustav A.Hegh	Antoinette Plucheux, hans hustru og kokke hos Chandebise	Linda Tørklep

Kostymer og kulisser er laget på Riksteatrets verksteder under ledelse av Solveig Engh, Jens Melsom og Johannes Markeng.

Forestillingen varer i ca. 2 t og 20 min. Pause etter annen akt. Fotografering, lydbandopptak eller videoopptak er ikke tillatt under forestillingen.

Til dem som har digitalur: vær vennlig å stenge av alarmen under forestillingen!

Suffløren frabeder seg bestemt ethvert bifall! Applaus mottages gjerne. En og annen blomsterbukett forsmåes ikke. All hyssen og pißen er strengeligen forbudt!

Ingrediensene i stykket er forøvrig:

Et sterkt parfymert lilla brev, dynket med Femme Fatale nr. 6, Et par amerikanske bukseseler av beste qualité

En sølvgane med inngravert navn, En amorøs tjenestepike

En gedigen dobbeltseng på «Hotel Den Glade Hankatt» spiller også en stor rolle i denne vanvittige historien!

Spilleplan

Première:

Lør. 19.01 Kristiansand
Søn. 20.01 Kristiansand
Tir. 22.01 Farsund
Ons. 23.01 Kvinesdal
Tor. 24.01 Risør
Fre. 25.01 Grimstad
Lør. 26.01 Grimstad
Man. 28.01 Skien
Tir. 29.01 Skien

Ons. 30.01 Notodden
Tor. 31.01 Sandefjord
Fre. 01.02 Larvik
Lør. 02.02 Kongsberg
Man. 04.02 Asker
Tir. 05.02 Sarpsborg
Ons. 06.02 Askim
Tor. 07.02 Halden
Fre. 08.02 Holmestrand
Lør. 09.02 Tønsberg
Man. 11.02 Drammen
Tir. 12.02 Drammen
Ons. 13.02 Drammen

Fre. 15.02 Sunndalsøra
Lør. 16.02 Orkanger
Man. 18.02 Verdal
Tir. 19.02 Namsos
Ons. 20.02 Kolvereid
Tor. 21.02 Sakshaug
Fre. 22.02 Melhus
Man. 25.02 Gjøvik
Tir. 26.02 Hov i Land
Ons. 27.02 Moelv
Tor. 28.02 Kongsvinger
Fre. 01.03 Sagstua
Søn. 03.03 Hamar

Man. 04.03 Tynset
Tir. 05.03 Brumunddal
Ons. 06.03 Raufoss
Tor. 07.03 Lillehammer
Fre. 08.03 Lillehammer
Søn. 10.03 Skreia
Man. 11.03 Lørenskog
Tir. 12.03 Eidsvoll
Ons. 13.03 Dokka
Tor. 14.03 Fagernes
Fre. 15.03 Gol
Med forbehold om endringer i turnéplanen.

Instruktøren om aftenens forestilling:

Leve loppen!

Det hendte meg under prøvetiden. Ukjent som jeg var i Riksteatrets administrasjonsbygning, siden dette er min første produksjon ved teatret, sto jeg en dag og banket på en av de mange hvite dørene.

Jeg banket på ny, og ventet på det sedvanlige «kom inn». Jeg banket for tredje gang og fjerde gang og en femte gang, og lett irritert tok jeg i dørklinken, og kikket inn, for å se om noen var tilstede.

Trond Lie siterer gjerne Per Aabel: «Hva en farse er? Vi har det samme uttrykket i kjøttfarse; Man fyller på og fyller på!»

DET VISTE SEG AT DØREN FØRTE UT til en korridor. En latterlig episode, selvom den i og for seg var fornuftig, sett ut fra mitt ukjente ståsted. Jeg er likevel glad ingen så meg da. Jeg følte meg dum. Men — sett nå at det hadde kommet noen i korridoren, noen som hadde hørt meg banke, og sett meg stikke hodet inn i noe som jeg trodde var et kontor, og så blitt oppmerksom på min flause, og deretter latt som ingenting. Da hadde episoden bare manglet en ting: Publikummeren. Og så hadde det hele vært komedie. Nå var det ingen publikummer der, og forsåvidt ingen andre, men sett nå at det hadde vært meg og den forbigående. Vi ville begge latt som ingenting med en slags opplært dannelse, og deretter begge sprutet ut i latter når den andre var ute av syne, eller for den saks skyld turt å fortelle det i et programblad som skal på Norges-turn. Gudskjelov da at det vimler av kunstnerisk forståelse for hele det mønster av menneskelig dårskap som vi sliter med, og som alltid gjør oss lattermilde, fordi det ikke er oss selv men andre, som kunne vært oss selv, det rammer! Loppen i Øret f.eks. er et eksempel på det. Komedien handler om situasjoner som uskyldige mennesker kommer opp i, og som de ikke mestrer. Det kan starte som i aften, med en ulykkelig misforståelse i en tematikk av evig kjærlighet og sjalusiforviklinger, som kan synes som en tragedie for den som rammes, men som altså igjen, fordi vi bare behøver sitte å se på, snus til komedie fordi vi ser den logiske helheten. Mens de som banker på dørene, bare ser sin egen situasjon, og forblir spellemenn i skjebnens fingerspill. At det i aften er Feydeau som fryder oss, kan bare gjøre instruktør lykkelig. Her er et stoff på bakgrunn av Molières glitrende sarkastiske samtidskunst, en Holberg, og en Ibsen, som igjen skulle, via Feydeau, lede til, og bli forløper for Ionescos røntgenfotograferende dramatik av hva virkeligheten i virkeligheten er, en Pinter, en Botho Strauss og for den saks skyld, om enn med andre fortegn; en Becket. Kanskje ikke tilfeldig da at jeg under denne prøveperioden i små korte flimrende bilder, fra mitt registred, har sett små øyeblikk beslektet med Woody Allens bebrillede forsøk på å forstå verden, Jaques Tatis forsøk på å bli en del av den, og for den saks skyld Harold Lloyd hengende i en urviser, eller mange episoder fra Fellini.

At vi så i aften velger en hundre år gammel historie som den aktuelle, gir bare et deilig og betryggende inntrykk av den bestående galskap i en verden som snurrer fortere, og fortøner seg mer og mer absurd, og kanskje vanskeligere å gripe eller forstå, enn noen gang tidligere. Men *det* er altså sett fra mitt ståsted, på vei inn til et kontor som egentlig er en korridor.

Trond Lie

Eyvind Solås i en dobbeltrolle — selvfølgelig!

Over i midten: Solås som den meget borgerlige og selvhøytidelige direktør Victor Emanuel Chandebise, her i selskap med sin livlege, Dr. Finache, (Frank Iversen) (t.v.) og sin gode venn, Romain Tournell, (Per Tofte) (t.h.)

Under imidten: Solås som Chandebises dobbeltgjenger, Poche, byoriginalen og hotelltjeneren på «Hotell Den Glade Hankatt». Ytterst til venstre og høyre: Per Tofte som stadig like kvinnekjære Tournell og Sigrun Enge som direktørens sjalu hustru, Raymonde Chandebise.

Vi presenterer:

Eyvind Solås

debuterer i kveldens forestilling som «seriøs» skuespiller. Overgangen fra tidligere erfaringer er imidlertid ikke altfor stor. Mannen med de mange ansikter fremstår også denne gangen med flere identiteter i dobbeltrollen som direktør Victor Emanuel Chandebise og hotelltjener Poche, også kalt «Det sjette bud» («..det om at du ikke skal bedrive hor..»)

Sigrun Enge

bli, som Victor Emanuel Chandebises hustru, plaget av den usalige loppen i øret. Tidligere har hun vært fri for skadedyr, men har siden 1972 tolket en rekke andre figurer på Riksteatret.

Gustav Adolf Hegh

tolket rollen som Camille for mange år siden på Rogaland Teater. Etter 18 år på Riksteatret har drømmen om å kunne presentere denne nevøen med talefeil og skjebnesvangre bukseseler for landets øvrige publikum gått i oppfyllelse.

Ingolf Karinen

kjente Riksteatret ut og inn før han entret scenen for 7 år siden. Han har de siste to årene reist landet rundt med Aids — i «Finnes det tigre i Kongo?» Som den tro tjener Etienne er det imidlertid første gang han opptrer med verkende eggstokker!

«Loppens venner» forsamlet i en gedigen himmelseng på «Hotell Den Glade Hankatt»

I første rekke f.v.: Trond Lie, Eyvind Solås, Sigrun Enge og Finn Erik Bendixen.

I annen rekke f.v.: Per Tofte, Odd Remen, Stein Grønli og Frank Iversen.

I tredje rekke f.v.: Anne Beate Odland, Linda Tørklep, Gustav Adolf Hegh og Inger Jacobsen. Bakerst t.h.: Knut Ørvig.

I dørgløtten t.v. nedenfra: Ingolf Karinen, Tine Stoesen og Ole Lillo-Stenberg.

Loppen er løs! Sigrun Enge som Raymonde Chandebise, damen som så absolutt har en loppe i øret, her sammen med Per Tofte som den amorøse franskmann, Romain Tournell i en meget pikant situasjon på «Hotell Den Glade Hankatt»...

Linda Tørklep

har tidligere farse-erfaring fra «Panikk i kulissene». Hun spiller denne gangen Etiennes kokette og amorøse kone Antoinette etter bl.a. å ha slitt ut hele syv menn som Teskjekjerringa på Riksteaterturnè.

Frank Iversen

beseiret siste år publikum som advokat Helmer i *Et Dukkehjem*. Denne gangen åpenbarer han seg som Dr.Finache, en lege med hang til perversjoner.

Per Tofte

har lang erfaring både som skuespiller og frankofil. I fjorårets komedie «Mirandolinas Vertshus» fremstilte han en kåt greve. Han har dermed de beste forutsetninger for å fremstille husvennen Tournell, mannen med heftige franske følelser.

Stein Grønli

Sist sett som den intense sakfører Krogstad i «Et Dukkehjem». Har i 15 år forlystet publikum både som skuespiller og dukkespiller. I aften fremstiller han en meget sjalu og meget spansk ektemann, Carlos de Histangua, uten de samme evnene til å trekke i riktige tråder.

Anne Beate Odland

har dekket de fleste rollefigurer på Riksteatret, og har kjennskap til Feydeaus verden fra før, bl.a. fra farsen «Å for en natt» der hun drev sitt spill fra dobbeltsengen. Som Lucienne de Histangua er hun ansvarlig for et komplott og et parfymert brev som får uanede følger...

Knut Ørvig

har nå gitt nesten hele Norge Aids - i «Finnes det tigre i Kongo?»! Prøver som Feraillon i kveldens forestilling å ha oversikt over det som foregår på hans etablissement «Den glade hankatt». Til det har han god bruk for sine erfaringer fra mer enn 40 år som skuespiller.

Inger Jacobsen

var en gang Norges mest solgte — slagersangerinne! Er kjent for hele det norske folk som gledesspreder. Hennes område har imidlertid vært et annet enn det Olympe Feraillon representerer.

Odd Remen

har vært trofast mot Riksteatret i så mange år at han denne gangen fortjente å tilbringe arbeidstiden i sengen på hotell «Den Glade Hankatt» som onkel Baptistin!

Tine Stoesen

fra Tønsberg med fransk temperament. Begeistret publikum som femme fatale i «Jeppe på Berget», og er denne gangen også ganske så fatal som Eugenie.

Ole Lillo-Stenberg

som spiller den amorøse skotske forretningsmannen Rugby som prøver å lokke kvinner med sekkepibe og blafrende kilt, har mer kontroll over situasjonen *bak* sine forheng enn *foran*.

Trond Lie

en regissør som burde vært klonet: Setter samtidig i scene farsen «Er du ikke riktig fisk?» for Teater Ibsen i Skien med premiere i februar! Debuterte som instruktør på Trøndelag Teater 1976, hvor han lot skuespillerne fukte sitt talent med fransk champagne! Har senere vært en uhyre populær instruktør!

Finn Erik Bendixen

er utlånt fra Danmark, og scenograferer denne forestillingen. Finn Erik hadde den tidsmessige scenografien på Rogaland Teaters «Loppe» våren 1990 — en forestilling som fikk hele fem terningkast i VG, og som begeistret folk i Stavanger så mye at de stiftet den ærverdige klubben «Loppens venner»!

Trond Lie

FØDT 1949 I OSLO. Gikk sin elevtid ved Rogaland Teater i 1967 — 70. Ansatt som skuespiller ved Trøndelag Teater 1970 — 76, der han debuterte som instruktør med «Kennedys barn» i 1976.

Siden 1976 ansatt som skuespiller på Oslo Nye, der han for øyeblikket har permisjon. Startet og ledet Bryggeteatret i dets første sesong. Etter hvert er det blitt mer regiarbeid enn skuespillervirksomhet, og han har instruert mer enn 40 forestillinger — farser, musikkteater, barneteater og moderne realisme — siden regidebuten i 1976. Spilte sist i enakteren «Du er moren min». Satte opp «Loppen i øret» ved Rogaland Teater våren 1990.

Finn Erik Bendixen

STARTET SOM SCENOGRAF nærmest ved et tilfelle midt på 70-tallet. Siden er det blitt ca.75 oppsetninger på 20 store og små teatre. Finn Erik deltok på scenografi-biennalen i Praha i 1976 og mottok samme år stipendium fra det danske og det østtyske kulturdepartement for å studere ved Berliner Ensemblet. Året etter fikk han også stipendium til scenografistudier i Praha som han ikke har rukket å benytte. I 1978 var han scenograf for den nordiske delegasjonen ved musikk- og teaterfestivalen i Teatro America i Havana, Cuba.

I 80-årene har Finn Erik holdt en lang rekke utstillinger av teatertegninger og plakater. I Danmarks Grafiske Museum i Odense hadde han i 1989 en retrospektiv utstilling av teaterplakater. I det samme tidsrommet har han også mottatt flere priser for sine arbeider. Midt på 80-tallet laget Danmarks radio et TV-program om Finn Erik Bendixens scenografiske arbeider. Programmet ble også vist i norsk TV. For tiden holder han på med en forestilling på Aarhus Teater, og når tiden tillater det er han gjestelærer ved kunsthåndverkskolen i København.

I løpet av de par siste årene har kveldens scenograf hatt ansvar for 5 oppsetninger på Rogaland Teater, men det er første gang Riksteatret har gledet av å samarbeide med ham.

100 år gamle regler gjelder også i dag?!

Fra «999 regler for god Takt og Tone». Utgitt på Fr. Nygaards Forlag, Bergen, i 1988. har vi hentet disse utdrag:

I THEATER OG PAA CONCERT:

Det er kun simple Folk, der taler højt under forestillingen.

Damer maa ikke bære høje Hatte på Tilskuerpladsen. Naar en Forestilling er begyndt, skal Herrerne ikke førend i en Pause lægge Mærke til Damerne, der kommer for sent. Disse Damer er enten ikke vant til Orden og Høflighed, eller de lægger kun an paa at gjøre Opsigt!

Det ansés for en grov Uhøflighed ved Hvisken eller højroestet Tale at forstyrre de Omkringsiddende i at nyde Forestillingen. I saadanne Tilfælde er en høflig Tilrettevisning meget passende.

T.h: Plakat fra århundreskiftet.

Damen i artistnummeret var meget populær på grunn av sine velformete, men noe tykke ben.

Under: En kjærlighetshungrende skotte med kilt (Ole Lillo-Stenberg), er også innstallert på Hotell Den Glade Hankatt, og treffer her den vakre Lucienne (Anne Beate Odland), som er på flukt fra sin meget spanske og meget sjalu ektemann!

Vår vår i vår?

Riksteatret ønsker publikum over hele landet velkommen til en ny sesong. Riksteatret har de tre siste årene vært blant de best besøkte teatrene i

Norge, men selv om vi kan vise til et stort besøkstall, ønsker vi at flere skal se våre forestillinger. For å komme videre med publikumsarbeidet må vi få lokalsamfunnet til å engasjere seg mer i formidlingen av teatertilbudet.

LOKALT KULTURLIV ER egentivitet og lokale kulturproduksjoner vil noen hevde. Vi på vår side hevder at også de profesjonelle forestillingene som presenteres i lokalmiljøet, men er produsert i utlandet, på riksplan eller regionalplan inngår som en del av det lokale kulturlivet.

Skal en oppnå et variert og godt lokalt kulturliv, kreves det at lokalmiljøet har et mottakerapparat som kan formidle kulturaktivitetene. Vi ser at på steder

som har et godt mottakerapparat, lykkes også Riksteatret best med sine forestillinger.

Lokalpressen er den viktigste informasjonskilden i et lokalsamfunn. På spillesteder hvor lokalpressen engasjerer seg i Riksteatrets virksomhet, har vi ofte stor oppslutning om vår forestillinger. Dessverre er det noen aviser som prioriterer de lokalproduserte teaterforestillingene og de nevner knapt at Riksteatret er på besøk. Dette er beklagelig all den stund publikum ikke blir gjort oppmerksom på det totale kulturtilbudet i lokalsamfunnet.

Riksteatrets viktigste ressurs i lokalmiljøet er arrangøren. Det er nå etablert en del teaterforeninger rundt om i Norge som gjør en kjempeinnsats i formidling av teater i lokalmiljøet. Disse foreningene arbeider i et nært samarbeid med den kommunale kulturetaten. Det er viktig at flere mennesker går sammen om å formidle teaterforestillinger. Teaterforeninger er en god ordning. De skal ikke være en interesseorganisasjon for Riksteatret. Riksteatret skal være leverandør av kvalitetsforestillinger til den lokale teaterforeningen.

Vi tror at teaterforeningene over hele landet har behov for en felles sammenlutning. Riksteatret vil støtte opp om et slikt initiativ. La det skje i 1991!

Gunnar Grimstad
markedssjef
ved Riksteatret

Når kulturen skal tennes der hjemme.

Norge er for lengst lansert som et land for spesielt interesserte. Dette postulat innebærer ikke bare antydningen om Norge som et land litt utenfor folkeskikken, noe helt for seg selv. Det betyr bl.a. at Norge er en samling av små lokalsamfunn. Og debatten om norsk kultur sporer ofte av, ut i geografien...

VI ER FOR EKSEMPEL I verdenstoppen hva angår antall aviser i forhold til folketallet. Hvert lite samfunn med respekt for seg selv har en eller flere varianter, til beste for bygd og by. Vi er stolte og nysgjerrige, spesielt i forhold til vårt nærmeste nærmiljø. Vi er et av verdens mest gjennomorganiserte samfunn. Nordmenn og kvinner deltar, i en målestokk som få egentlig er klar over.

Vi møtes. For å be, trene, synge, diskutere, musisere, og gudene vet hva. Sentralt i dette organiserte arbeidet står kulturen, i vid forstand. Et utall aktiviteter, med den uspesifiserte fellesnevneren kultur, samler hver dag hele året tusenvis av engasjerte mennesker i bygd og by. Et særferenomen i dette bildet er patriotismen, som medfører et engasjement utenfor all rimelig fatteevne, for den geografisk eller tematisk utenforstående.

Entusiasmen er like altomfattende,

om det dreier seg om det lokale fotballaget i 6. divisjon, eller den lokale revyen. I tilnærmet religiøse vendinger dyrkes de lokale helter og heltinner, med patriotismens subjektive grunnlag som drivkraft. Det blir en saus og en sammenblanding av patriotisme og kunstneriske kriterier. Som faktisk resulterer i at oppriktig engasjerte mennesker gjør seg selv og sitt lokalsamfunn en serie bjørnetjenester.

Fremst i raden av kritikkløse og tildels svulstige kormedlemmer står lokalpressen, spesielt lokalavisene. Omtalene, referatene og anmeldelsene av lokale krefter er i nitti prosent av tilfellene positive. Og nesten alle lar seg rive med i troen på at dette må være kjempebra. Det mener jo alle, og det står jo til og med i avisen. Og det lokale fotballaget, musikkorpsset og revyensemblen trekker nesten garantert maksimalt antall tilskuere, ut fra værforhold og lokale rammebetingelser. Og noen ganger overgås selv de mest utrolige prognoser, f.eks. ved at «hele bygda» kommer. Det vil si en oppslutning på opp mot hundre prosent.

For ikke å snakke om hva som skjer når lokale artister, som ved et lykketreff får utgitt en kassett, eller får spille for andre enn sitt umiddelbare og velkjente publikum. Da går som oftest lokalavisen(e) av skaflet. Suksessen er mer fantastisk enn fantasien. Det samme fenomenet kommer frem dersom en bygd eller by har fostret en eller flere store sønner eller døtre. Deres prestasjoner skamroses så hovedpersonene nesten blir flau. Man trenger da noe å være stolt av, må vite. Den mest utbredte misforståelsen, eller tolkningen av dette,

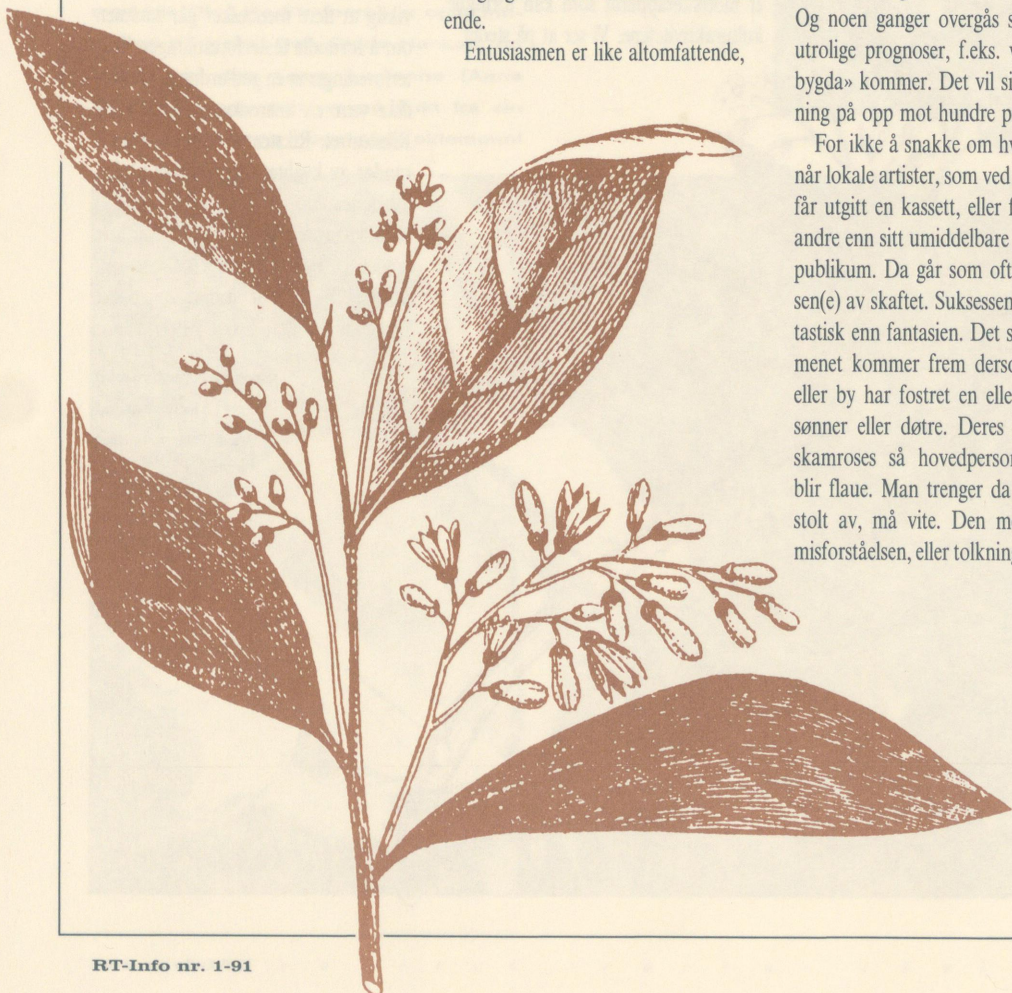
er at kulturinteressen er på topp i vårt langstrakte land. For hva skjer når regionale og nasjonale kulturinstitusjoner skal drive oppsøkende kulturvirksomhet Norge rundt? Da er ikke suksessen så opplagt og oppmøte så selvsagt. Lokalpressen neglisjerer, eller det blir kan hende til og med diskusjon om kvaliteten og egnetheten på det som vises. Lokalpressen begynner plutselig å mene noe om stykkets innhold og prestasjonene på scene, bane og i orkester. Utmerket! Men det tragiske er at lokal kultur slipper unna. Enten med begrunnelsen at det er bra at «noen prøver å få til noe». Eller så tør man ikke påpeke, i misforstått lojalitet til sine egne. Rett skal være rett. Ofte kan den lokale kulturen treffe blink, med glitrende lokale prestasjoner. A star is born! Og noen ganger bommer de mer etablerte kulturinstitusjonene, enten i forhold til egne prestasjoner eller i forhold til sitt publikum.

Men dette er ikke poenget. Både den lokale og etablerte kulturen fortjener å bli tatt på alvor, for å komme videre. Er hensikten å lage en upretensjøs harselas i revyform må den i det minste være morsom... Og skal lokale ballettgrupper opptre, bør ikke alle ramle overende. Til applaus... Patriotisme er å heie litt ekstra, kanskje være litt i overkant raus og skånsom. Dette er positivt, nødvendig og morsomt. Men man bør være ærlig. Også mot sine egne. Bare slik kan lokalsamfunnet måle lokale løft og prestasjoner opp mot de mer etablerte og erklært profesjonelle. Og bare slik kan man være stolt patriot, slik at det kjennes godt.

Når kulturen skal tennes der hjemme, bør i det minste lokalpressen sørge for brennbart materiale...

Runar Kvernen

Runar Kvernen er tidligere redaksjonssjef i Nordmørsposten, Kristiansund, og er nå journalist i Dagbladet, Oslo

Riksteatret er dødt – leve det nye Trix!

Det gamle, støvete, kjedelige, dvaske og snobbete skal bort. Inn med det nye, blodige, friske, spreke og folkelige. Død over dyre, traurige, time-lange mareritt, full av ord og klær fra lenge før 70-tallet!

LA KULTUREN BLOMSTRE I fri utfoldelse. Knoppskytingen underlagt Darwins lov der den Sterkeste skal overleve. La oss få et tilbud, et teater for folket, i beste Samvirkelagsmodell. En landsomfattende lavpriskjede som riktignok med et redusert vareutvalg og minimalt med betjening, gir folk noe i ansiktet, både i dag og i overmorgen. Et lavpristilbud der man kan kjøre inn i sin trillevogn, myse på tilbudet, få en trivelig videodemonstrasjon av det siste nye og betale i

kassa på veg ut. Noen ferskvareavdeling se det får du ikke, men en enøyd banditt og to flipperspill i vestibyen gjør samme nytten.

Er det ikke genialt? I stedet for kostbare reiseregninger og hotellopphold, kamp mot geografi og kommunikasjoner, gjenstridige lokaler og lokale arrangementer, folk som til stadig vil endre program og repertoar, kan hvert sted nå få sitt tilbud, ditt eget teater. Et teater Trix i regi av Samvirkebevegelsen. Der varene kommer som pallegods og blir

naturlig grepet, helt inn til hjerterøttene. De ligger pent stablet i restene av grønnsakstorvet. Der heldigvis tomatene nå selges hermetisert slik at du slipper å frykte den bløte typen. Nå får du den gratis og franko ved hjelp av en boksåpner.

La ikke noe hindre deg. Gå ikke glipp av den kommende premiere. Vårt nye folketeater har alt til lavpris. Det er bedre enn noe på tilbud (fritt etter REMA 1000).

Død over Riksteatret — Leve det nye Trix!

Håvard Eide

Kulturjournalist i Helgeland

Arbeiderblad

«Trollmannen frå Oz»

«Loppen i øret»

Riksteatrets repertoar vinter/vår 1991

Ved siden av Riksteatrets hovedproduksjoner vil teatret kunne sende ut på turné *Finnes det tigre i Kongo?*, *Florence Nightingale – kvinne i krig* med Agnete G. Haaland, og Dario Fo-forestillingen *Il Mistero Buffo* med Lars Steinar Sørbø. Disse vil kunne spilles i skoletiden etter avtale med de lokale arrangører.

Mens RT-Info går i trykken er det ennå ikke helt klarlagt hvilke andre tilbud Riksteatret vil ha som oppsøkende teaterforestillinger til skoler og institusjoner vinteren/våren 1991.

Trollmannen frå Oz

EVENTYRMUSIKAL FOR HEILE FAMILIEN av L. Frank Baum. Filmen frå 1939 med Judy Garland vart ein klassikar, der den mest kjende songen er «Over the Rainbow». I Riksteatret si oppsetting møter vi Agnete G. Haaland i hovudrolla. Instruktør for framsyninga er Sam Besekow og scenograf er Christian Egemar. Per Chr. Revholt er ansvarleg for musikken.

Loppen i øret

FORRYKENDE ELLEVILL FARSE av Georges Feydeau hvor høyt tempo og sinnssvake forviklinger lager en underholdningskveld av de sjeldne. Eyvind Solås i dobbeltrollen som selvhøytidelig direktør og fuktig by-original og Gustav Adolf Hegh som hans nevø med talefeil i spissen for Riksteatrets spillekåte ensemble! Regi Trond Lie, scenografi Finn Erik Bendixen.

Benjamin Bevers byggverk

EN SJARMERENDE DUKKETEATER-FORESTILLING av Eva Sevaldson om Benjamin Bever og familien hans som bor i beverhytta ved den store dammen, og alt det de opplever i løpet av et år ute i skogen. Instruktør er Tine Stoesen, scenografi ved Mette Jacobsen. Musikk ved Jørn Bøgeberg. For alle mellom 4 og 100 år. Riksteatrets Dukketeater.

Ord over grind

MARIT BOLLING teiknar eit intenst og levande portrett av Halldis Moren Vesaas, hennar liv og diktning. Gjennom fleire dikt og sitat frå diktarparet Vesaas sin produksjon og frå fleire andre forfattarar blir vi kjend med desse to store kunstnarane, Halldis og Tarjei. Ei forteljing om eit rikt liv, levande fortald med mykje lun humor. Regi Bjørn Endreson.

Folungen

EVENTYRFABEL AV IRINA NICULESCU om et lite føll som vokser opp ute i villmarken og alt det opplever i løpet av et år. Regi ved Irina Niculescu. Medprodusent John Levandowski. Prisbelønnet dukketeater-forestilling, med marionettedukker i lange tråder. Gjesteturné til Sveits i mai. Riksteatrets Dukketeater.

Til sjøss i storm og stille

NORGE ER EN SJØFARTSNASJON, og ut fra dette har Svein Erik Opsahl funnet fram til kjente og kjære viser, vers og melodier som får oss til å fornemme ramsalt sjøsprøyt fra havet. En frisk musikalsk «sjøreise» med Svein Erik Opsahl og Janne Brudvik ombord på messebåten «Kysten Rundt 91».

Jeg fant jeg fant

PER ASPLIN HAR SKAPT en helafstens musikal av seks populære folkeeventyr. Utkledt som Per Spellemann tar han med seg barn fra distriktet i en musikalsk teaterlek gjennom eventyrene. I to uker jobber Asplin intenst med de 50 barna som skal være med, før de slippes løs på scenen som store troll og små troll, pannekakebarn, de tre bukkene Bruse og mye mer.

Skarven og Ea

ET DUKKESPILL dramatisert over et gammelt færøisk sagn. Da fuglene ble skapt en gang for lenge siden, ville både Ea og Skarven ha tykke dun på kroppen. Men det var det bare en av dem som kunne få — — Tekst: Hans Sande. Idé: Randi Nilssen. Regi: Irina Niculescu. Scenografi: Mioara Buescu og Brit Steinsvik. Tromsø Dukketeater på turné for Riksteatret.

«Benjamin Bevers byggverk»

«Ord over grind»

Sirkus Kikki

EIT MARIONETTE-DOKKESIRKUS av og med Jan Erik Christensen. Morosamt og fantasifullt med musikk, songar og innfall som høver i ein sirkusmansesje. Kikki Klovn seier at det bur ein artist i oss alle, og dei morosame hjelparane hans på sirkuset finn på litt av kvart for å more publikum! Samarbeid Hordaland Teater/Riksteatret

Då prinsesse Sita vart kidnappa.

EKSOTISK FRAMSYNING laga over eit 6000 år gamalt indisk folkeeventyr, med masker, musikk og dans. Om den motige prins Rama og den vakre prinsesse Sita. Den fæle Kong Ravana vil og ha Sita til kone, og kidnappar henne. Regi og koreografi er ved Surya Kumari. For born frå 3 til 9 år. Hordaland Teater på teaterbåten «Innvik».

Mor til David S.

AKTUELT STYKKE FOR UNGDOMSSKOLEN om narkotika av Yvonne Keul. Hva skjer med David S og familien hans når han utvikler seg til å bli stoffmisbruker? Både familie og venner lider under misbruket hans, og familie og nærmiljø makter ikke alltid å løse de problemer som stoff-misbrukeren kommer opp i. Teater Ibsen på Riksteaterturné.

Mugg

AV MARIT TUSVIK. Dette er noe så sjeldent som en ny norsk komedie. Stykket er underfundig, burlesk, overraskende og vittig. Det handler om to eldre damer, Maggi med en duft fra byens beste strøk og Irma med fornuftige sko. Disse to havner på samme hotellrom på en pakketur til Moskva. Som de to kvinnene møter vi Grete Nordrå og Inger Marie Andersen. Den Nationale Scene på Riksteaterturné.

Jannike - ka no?

FORUMTEATER FOR UNGDOM. Jannike er 15 år og forelsket i Ronny. Hun blir invitert på fest og må lure foreldrene for å få det som hun vil. Hvorfor er det slik at ungdom må lyve for sine foreldre, og hvilke følger får det? Publikum inviteres til utprøving av situasjoner ungdom vil møte i virkeligheten. Nord-Trøndelag Teaterverksted i samarbeid med Agder-fylkene.

Så lenge skuta kan gå

FESTKVELD MED EVERT TAUBE! Ein frisk kabaret med Taube sine kjende og folkekjære viser blanda inn i skjergårds-romantikk og sjømannsliv. Hartvig Kiran har omsatt tekstane. Instruktør er Noralv Teigen og koreograf Emte Stang. Musikalsk leiar Per Janke Jørgensen. Alt er duka for ein festkveld med Taube! Sogn og Fjordane Teater på Riksteaterturné.

Vest e' best

FOTBALLKAMPEN mellom Brann og Fyllingen er ramma for framsyninga. Her har kameratane Pål og Tom funne plassane sine på Brann stadion. Desse to er nett ferdig med vidaregåande skule og skal snart ta val som vil bety mykje for framtida. Gjennom Pål og Tom får vi innsyn i unge menneske sin situasjon i dag. Regi og Omarbeiding av Sigurd Lysbakken. Hordaland Teater på teaterbåten «Innvik».

Utlendingen

AV LARRY SHUE. Forviklingskomedie med dypere undertoner. En engelsk-mann reiser til USA for å komme vekk fra sine personlige problemer for en tid. Han later som om han ikke forstår et ord engelsk, noe som setter igang en kjede med merkelige opplevelser. Instruktør Geir Sveaas. Hålogaland teater på Riksteaterturné.

Byggmästare Solness

HENRIK IBSENS KJENTE DRAMA fra 1892 om kunsten og livet, om Halderdommens møte med ungdommen og drømmen om det umulige. Kjærligheten mellom en eldre mann og en ung kvinne er smertelig gripende i denne forestillingen, hvor man kan trekke paralleller i handlingen til Ibsens eget liv. Regi Jan Bergman. Gjestespill fra Svenska Riksteatern.

Marias Evangelium

FEM HISTORIER OM VERDEN, kaller forfatteren Terje Nordby denne forestillingen. De fem historiene *Dantes Blues*, *Leoparden*, *Den nye dagen kommer med regn*, *Marias Evangelium* og *Kjærlighet og vann* er fra forskjellige tidsepoker og verdensdelar, men har det til felles at de handler om kjærlighet. Trøndelag Teater på turné for Riksteatret.

Hvor var HA?

**Leserinnlegg i
Halden
arbeiderblad
9. november 1990:**

VERDENSTJERNEN EARL Hyman gjestet Halden søndag. Sammen med skuespiller og riksteatersjef Anne Gullestad og skuespiller Arne Lindtner Næss førte han oss inn i verdenen til en eldre kvinne, hennes sønn og hennes sjåfør. Troverdigheten og ektheten hos rollefigurene var av en karakter man sjelden møter. Publikum opplevde nærhet, intensitet og varme — samt humor, smil og latter. En sjelden, men verdifull balansegang. Enkel, men effektiv scenografi og lyssetting ledsaget det hele.

Dette begynner å ligne en fett betalt anmeldelse, men siden det bare er et gratis innlegg under Fritt Ord, går jeg ikke nærmere inn på stykket. I stedet: Noen betraktninger om HAs behandling av kulturstoff generelt og av «Sjåfør for miss Daisy» spesielt.

Til det siste først: Hvor var HA under Riksteatrets forestilling? Kultursjefen var der, et mangesidig publikum var der, men byens eneste avis var der ikke. Ikke en linje i HA mandag om denne begivenheten av en forestilling. Ikke et bilde, ikke et intervju — ingenting. Var alle

opptatt i Fredrikshalds Teater? Flott at lokale krefter gjør suksess med musical! Ingenting gleder meg mer! Men hvorfor skape motsetning mellom to så ulike former for scenekunst? Hvorfor ikke dekke begge begivenhetene? Har bare lokalt stoff interesse for HA—leseren? Må naboen eller kollegaen eller tanta til katta stå på scenen for at et stykke skal bli interessant? Nepe. Ikke etter antall fremmøtte på Remmen å dømme.

Så noen ord om HAs kulturstoff generelt. Arbeiderpartiets nyutnevnte kulturminister kritiserte i radioens *Nota Bene* sist mandag det omstridte «utvidede kulturbegrep» og mente det nå er på tide å vektlegge kunsten innen kulturen. Så hør på deres egen minister, HA. Tenk kulturstoff på en ny måte. Lag

egne kultursider som omfatter mer enn helt lokalt stoff — dette gjelder alle kunstgrener.

Det er lett å bli ironisk her, det er ikke meningen. Likevel kan jeg ikke la være å nevne de såkalte anmeldelsene avisen presterer hver gang en lokal teatergruppe har vært på scenen. De ulike gruppene roser hverandre, et medlem fra en gruppe «anmelder» noe en annen gruppe har fremført og vise versa — til det hele ligner en parodi. Jeg setter «anmeldelse» i hermetegn fordi en sjelden ser at skribenten benytter de kriterier som bør ligge til grunn for en slik, men oftest «synes» og «mener» i øst og vest.

Så ta skjeen i en annen hånd, HA,

dersom dere vil framstå som en avis som mener noe mer enn trav og fotball med ordet kultur. Fortsett å skrive om lokale kulturhendelser, men på en mindre navlebeskuende måte.

La østfoldinger tenke over ordene fra Peer Gynt om å være seg selv — men ikke seg selv nok!

Teaterinteressert.

Teaterpublikum i hele landet – foren dere!

I 1991 er det ti år siden ti personer i Grimstad dannet en sammenslutning av teaterinteresserte, «Teatrets Venner». Dette var den første publikumsforening som ikke var knyttet til et bestemt teater. Den hadde som formål: «gjennom

praktiske tiltak å øke teaterinteressen i kommunen ved å skaffe et variert teatertilbud».

FLERE INNSÅ BEHOVET for en slik sammenslutning. Nå finnes det ti ulike teaterpublikumsforeninger her til lands. Flere er på beddingen, og jeg tillater meg å spørre: Er det ikke snart på tide at enda flere kommer etter? Ja, bør ikke de teaterinteresserte snart danne en landsomfattende organisasjon?

De som er interessert i bildene kunst har sin. Musikkens venner har sin. I Sverige og Danmark har man teaterfor-

eninger over hele landet og de informerer, inspirerer og stiller krav. Hvorfor skulle vi være dårligere? Det bør bli slutt på at publikum på de enkelte spillestedene sitter der med hendene i fanget og venter på at Riksteatret skal komme på besøk!

I 1989 var det nære på at politikerne gjorde vedtak vedrørende Riksteatret, som kunne endret teatertilbudet i distriktene drastisk. Da ble det reagert med underskriftskampanjer, brev, aksjoner, resolusjoner og rasende avisinnlegg. «Riksteatret var for sterkt, der sto publikum bak», sa noen. Kjempet vi ikke primært for et best mulig, mest mulig variert teatertilbud til vår region? Er vi ikke fortsatt opptatt av å få det? Bør vi ikke da gjøre noe, slik at teaterdeknningen her i landet kan bli bedre? Vær med og ta ansvar for teatertilbudet på ditt spillested. Støtt opp om den lokale arrangør. Dann en publikumsforening og del din teaterglede med flest mulig.

Ikke «gå utenom — som Bøygen» eller vent at *andre* gjør jobben. Betyr teater noe for *deg*, bør *du* få hendene opp av bukselommene, ta kontakt med andre teaterglade mennesker og komme igang med en forening!

«Flertallet har alltid retten på sin side», sier noen. Om publikum i Distrikts-Norge sto samlet kunne vi i alle fall gi flere en teateropplevelse og økt livskvalitet, samt skape enda større trivsel på våre hjemsteder, mener jeg, ut fra den erfaringen vi har gjort i Grimstad.

Vi kunne også greie å informere og påvirke politikere, kreve vår rett til et godt teatertilbud og søke om støtte til flere teaterforestillinger. Lokalt og på landsbasis. En landsomfattende organisasjon måtte man lytte til — Jeg tror også vi har mye å lære av hverandre. Ved å dele erfaringer og ideer, kan vi inspirere og hjelpe hverandre.

Ti personer dannet «Teatrets Venner» i Grimstad. Nå finnes det vel 500 «teatervenner» i byen og omegn, og siste år var omkring 15 000 mennesker på teaterforestillinger her.

Riksteatret er vår viktigste «leverandør» av teater — og vi er krevende «kunder». Men vi samarbeider også med andre faste teatre og frie profesjonelle grupper, enkeltkunstnere, lokale amatører og amatører fra regionen forøvrig — som gjestet Grimstad.

De andre publikumsforeningene kan fortelle lignende «historier» — om dere er interessert.

Tenke det, ønske det, ville det, men hvorfor ikke også *gjøre* noe for og med *teatertilbudet* på ditt hjemsted?

Ta imot min utfordring, kjære teaterpublikum og foren dere!

Eva Wiksén Næser
Initiativtaker til Teatrets
Venner i Grimstad

By og land - Hand i hand?

«Det å produsere kunst i storbyer synes idag nærmest å måtte unnskyldes eller rettfærdiggjøres, på tross av det faktum at folk velger kostnadene ved å leve i storbyene nettopp fordi de vil ha kunsten lett tilgjengelig.»

SLIK SKRIVER BALLETT-kritikeren Oleg Kerensky i Storbritannia, med dårlig skjult forakt for distriktspolitikk på kulturfronten. Det aner meg at han ville ha deltatt med skarpt skyts i kanonaden mot Riksteatret for noen år siden om han hadde holdt til på vår side av Nordsjøen. Når man selv har flyttet ut av Oslo — til en liten utbygd på Hamarøy i Nordland, dukker Kerenskys spissformuleringer opp i bakhodet med motsatt fortegn. Hvorfor flytter man fra byen?

Mest fordi man mangler noe. På tross av nær sagt ubegrenset tilgang på teater, opera, ballett, kino. Man savner lys luft, salt sjø utfor stuevinduene — og ro. Ro til å samle seg som menneske. Nå bor jeg midt i naturens sceneri, med drama og estetisk nytelse i uoppholdelig strøm mot sansene. Effekten er nær i slekt med den utsøkte kunst-opplevelser gir.

Flyttingen har samtidig gitt grunnlag for å studere Riksteatret, min tidligere arbeidsplass, fra utsiden. Fra «brukernes ståsted» som det så fint heter i evalueringsrapporter og desslike. «Hele landets nasjonalteater» synes så underlig fjernt når man ikke bor i hovedstaden lenger. Burde det ikke være omvendt? På tross av abonnement både på fylkets og rikets største aviser, samt normal tilgang på NRKs tilbud over eteren, gikk det et halvt år før jeg fikk første nyss om at noe var i gjære i Kongensgate i Oslo. (NB! Telefonsamtaler med gamle kolle-

ger teller ikke!) Henimot sommeren kom intervjuene med bestefar Cosby på trykk. Men det ble fort klart at hans

kjøretur med Miss Daisy ikke ville nå nord om polarsirkelen. Også resten av Riksteater-tilbudet 1990 kjørte utenom Hamarøy.

Vel - så slipper jeg ihvertfall valgets kval. For en ting ser jeg tydeligere nå enn dengang jobben min bestod i å gjøre folk «i distriktet» begeistret for at nettopp

deres hjemsted i det hele tatt ble begunstiget med et tilbud fra selveste Riksteatret: Vi som bor i Bygde-Norge er ikke altetende teatergjengere. Vi vil tvert om velge og vrake like kritisk på vårt eget forsamlingshus som om vi var i byen en tur og igjen sto med hele tilbudsfloraen for hånden. Dermed er vi et kravstort og uberegnelig publikum. Og det er få av oss pr. kvadratkilometer. Derfor skal det noe til for å samle fulle hus på turné. Vi er, for å snu på flisa, like kravstore som byfolk på ferie på landet. De venter like god service som de er vant til hjemme. Fergekøer, vinmonopol tre timer unna, kafeer med respatex og fettos — slike ting som folk utover bygdene har vent eg til å takle med større eller mindre sinnsro — bringer den ferierende i fistel.

Det kravstore bymennesket forlanger selvfølgelig samtidig å finne landlivets goder ubeskåret, det være seg vakker natur, ren luft og vann eller gjestfrie mennesker. Turisten ter seg som om landskapet er til for ham, og bygdefolket er i beste fall tilgjengelig servicepersonell — i verste fall pittoreske fargeklatter til fotoalbumet.

På samme vis forlanger selvfølgelig vi som bor her «i utkanten» at omreisende kunstnere er til for oss. Hvis ikke de utstråler at de er til for vår skyld, er de uinteressante. Kravene er skyhøye.

Derfor er det bare de beste skuespillerne og de beste stykker som kan gi Riksteatret trofast oppslutning. Da kreves hverken rettfærdiggjøring eller unnskyldning fordi kunsten er produsert i den store byen sørpå. Og omvendt: det er kvaliteten og velutviklet service som kan gjøre turistnæringen i bygde-Norge til mer enn en serie konkurser.

Kjære Riksteatret: Velkommen til Hamarøy i 1991 — eller til Hamsundagene i 1992. Men kom med det beste dere har! På tross av sulteforing i et helt år er ikke menyen uinteressant.

Valdemar Hansteen d.y.
Tidligere distriktskonsulent
ved Riksteatret

En fotnote

Ved en gjennomreise i London da «Loppen i øret» ble spilt på det engelske nasjonalteater, skrev Eugene Ionesco disse refleksjonene om Feydeaus dramatiske teknikk:

VI HØRER ALLTID OM HVOR FULL-komment Feydeaus skuespill er konstruert:

En velordnet mekanisme hvor situasjonene gradvis utvikler seg. Men det viktigste kjennetegn ved Feydeaus orden er nettopp hans systematiske uorden. Hans berømte farseteknikk er en mekanisme som løper løpsk, oppjaget av sitt eget tempo slik at såvel karakterer som situasjoner nesten mister enhver relevans. Hele rytmen skifter. I tilretteleggelsen av et stykke som «Loppen i øret» trengs en svimlende akselerasjon i bevegelsen, som et kraftig jump inn i galskapen. Kanskje det er her komediens hemmelighet ligger, i denne ville, ubalanserte utvikling mot kaos.

Både komedien og tragedien drives fram ved at stadig flere effekter dynges opp på hverandre. I tragedien synes forfatteren å miste kontrollen over situasjonen. Han styrer ikke lenger maskinen, men blir selv styrt av den. Kanskje dette er forskjellen mellom tragedien og en bestemt sort komedier. Ta en tragedie, sett opp tempoet, og du får en komedie. Gjør personene til utelukkende sosiale vesener — d.v.s. ofre av samfunns-maskineriet — og du vil igjen få en komedie, eller i det minste en tragikomedie.

Feydeau er en sann forløper for Max Brothers og Charlie Chaplin som alltid begynner skikkelig og fornuftig, men ender opp i et totalt kaos — en nådeløs karikatur på vår egen opphisselse og vår galopp mot avgrunnen.

Men hos Max Brothers og Charlie Chaplin blir alt ødelagt, smadret i småstykker, deres galskap er mer poetisk og samtidig truende. Hos Feydeau blir galskapen sjarmende, han ønsker ikke å skremme oss. Men nå i vår tid har vi jo lært å se dypere og samtidig bli mindre oppskaket over hva vi ser.

Eugene Ionesco

Tatt på «fersken»!

Gustav Adolf Hegh som den lettlivete, men akk så ganeløse, Camille, blir her overrasket i en tett omfavnelse med tjeneren Etiennes meget utro hustru, Antoinette i Linda Tørkleps skikkelse.

En hyllest til Feydeau

Feydeaus stykker har tragediens makt og kraft og den samme uunngåelige skjebne. I tragedien blir man nesten kvalt av skrekk. Hos Feydeau blir man nesten kvalt av latter.

Georges Feydeau, den største franske dramatiker etter Moliere, ble født i Paris 8. desember 1862.

I 1883, DA GEORGES BARE VAR 21 ÅR GAMMEL, ble hans første komedie «Amour et Piano» oppført på Athenee. Det fikk en viss suksess og ble av avgjørende betydning for Feydeau. På denne tiden var det nemlig på nære nippet at denne latterens mester ble skuespiller istedenfor dramatiker. Deslandes, direktør for «Vaudeville», ønsket å engasjere ham som skuespiller, men kom for sent til avtalen. Feydeau ventet i noen minutter, og så gikk han. Slik avsluttet han sin skuespillerkarriere.

I 1829 kom to store teatersuksesser: «Monsieur Chasse» og «Champignol malgré lui». Flere publikumstreffere fulgte i rask rekkefølge. Med suksessen kom pengene. Feydeau begynte å spille på børsen, og i begynnelsen hadde han lykken med seg. Men en dag hadde han plutselig en gjeld på mange millioner. Feydeau følte at han gjennomgikk de samme lidelser som hadde plaget Dostojevskij og Balzac. På samme måte som de ble tvunget til å skrive flere romaner, ble han tvunget til å skrive stadig flere skuespill. Det er altså Feydeaus uheldige økonomiske disposisjoner vi kan takke for mesterskuespill som bl.a. «La Puce à L'Oreille» (Loppen i øret).

En dag ba den store franske skuespilleren Lucien Guitry Feydeau til middag og ba ham skrive et stykke for seg. «Min kjære Lucien», sa Feydeau, «I en komedie er det bare to store roller. Den ene gir den andre et spark bak, og den andre mottar sparket. Den som avleverer sparket får aldri noen latter — bare den som mottar det. Og du, kjære Lucien, kan ikke motta det».

Hva som er kjernen i Feydeaus farser, kan jeg ikke si. Han er både matematiker, astronom, sjakkspiller og oppfinner. I et Feydeau-stykke henger hendelsene sammen med samme presisjon som delene i en velsmurt maskin. En overflod av uventede teatertricks følger som perler på en snor, og ofte i bevisste floker. Det er grunnen til at kritikerne som oftest gir opp når de skal referere handlingen i et Feydeau-stykke. De begynner sine anmeldelser på vanlig måte og skriver tilfreds om hendelser og personer. Men etter å ha skriblet seksten fulle sider, oppdager de at de bare er kommet midtveis i første akt...

Likevel er hver eneste detalj nødvendig for helheten i Feydeaus skuespill. Hvert eneste ord finner gjenklang et annet sted i stykket. Og ordene fester seg til vår underbevissthet for å dukke fram igjen akkurat i det øyeblikk det skal opplyse og forklare en uventet situasjon.

Feydeau velger sine ord med pinlig nøyaktighet. Det er en presisjon på linje med den fineste poesi. Hans første og viktigste bud var: «Hvis to av mine personer ikke bør møtes, sørger jeg for å konfrontere dem med hverandre så fort som mulig».

Med Georges Feydeaus bortgang i 1921 endte den moderne farses æra.

Fra Marcel Achards forord til Georges Feydeaus samlede verker.

Oventil: Odd Remen som Onkel Baptistin, «det sikre alibi» på Hotell Den Glade Hankatt!

Nedentil: Inger Jacobsen som Olympe Ferailon, vertinnen på Den Glade Hankatt. Her blir hun truet på det frykteligste av den sjalu spanjol med pistol, Carlos Homenides de Histangua, alias Stein Grønli.

Eyvind — en glad gutt!

Vi sitter ikke på «Den Glade Hankatt», men etablissementet er minst like gammelt: Gamle ærverdige Engebret, hvor lutefisk-eimen lister seg inn fra kjøkkenet. Hit gikk folk fra det gamle Christiania Teater for å fukte sitt talent i tiden rundt århundreskiftet – nettopp på den tiden handlingen i «Loppen i øret» utspiler seg. Foran meg sitter musikksejefen, komponisten og mannen med de tusen identiteter, for anledningen med ansiktet i nesten seriøse folder: Eyvind Solås!

DU ER EN SERIØST ARBEIDENDE kunstner?

— Ja, det er klart jeg er. Ellers hadde jeg neppe drevet med komposisjon, revy og nå teater! Jeg har faktisk også tatt magistergraden i musikkvitenskap! Emne: «En studie i Harald Sæveruds scenemusikk til Peer Gynt». Plutselig lyser han opp i et smil: — Nå tror vel folk at jeg er en sprenglærd type som er ute på «vidotta»! — og det er jeg jo! Jeg syns det er morsomt at jeg har fått denne rollen, og jeg syns Riksteatret er ganske dristig som tør å satse på meg! sier han. — Jeg er en ren novise i skuespilleri, men jeg tror at alle kunstarter henger i hop. Skuespilleri er vanskelig, men gleden over å spille er også en del av talentet, tror jeg. Og det handler jo hele tiden om timing, om tempo og rytme. Både i musikk og teater.

— Du har alltid ønsket deg en teaterrolle?

— Ja. Jeg har ønsket meg hele mitt liv å spille en skikkelig teaterrolle. Jeg kjenner jo ikke «Loppen i øret» fra før, så jeg er helt blank, men det er jo på en måte en fordel.

— Du har sagt til meg en gang at dette livet her, din tid på jorden, det er din teaterskole, og når du kommer til himmelen, da skal du virkelig spille!

— Har jeg sagt det? Men det var da godt sagt! Ja, for det er jo akkurat det jeg mener!

— Men nå får du jo sjansen til å spille før du kommer så langt, da!

— Jo, men det ser jeg også på som en prøve! Det er første gangen jeg ikke er revy-skuespiller, kan du si, men hvor jeg kan ha en rolle og så forme den ut. Det er min debut som skuespiller uten revy foran!

— Du har jo laget så mange rare personer, både i TV og radio. Spillelærerinnen og professoren og komponisten. Er du en spaltet personlighet?

— Nei, jeg har aldri følt at jeg personlig er flere personer. Men jeg har alltid vært betatt av trær, og jeg tror at det ligger en liten gjenkjennelse i dette: Hvis du tenker deg en stamme på et tre, som er meg, og alle grenene på treet er alle de forskjellige typene, så kommer jo alle fra den samme stammen, ikke sant? — Hvor i all verden tar du alle disse typene dine fra?

— Ja det er et godt spørsmål! Jeg er vel en slags iakttagere, og lager typer ut fra mennesker jeg har truffet. Ikke akkurat utseendemessig, men typemessig. Og jeg leker med disse typene.

— Men nå skal du gjøre noen typer som du ikke selv har laget, men som Feydeau har skapt.

— Ja, og det blir spennende! Jeg tror Feydeau hadde en overskuddsfantasi av en annen verden! «Loppen i øret» er jo rett og slett organisert galskap.

— Neimen, nei å nei! sier han begeistret når han får lutefisken servert med alt sitt tilbehør: Erstetuing, ribbefett, flatbrød og geitost.

— Man bør prøve alt, sier han, og jeg vet ikke om han sikter til lutefiskopsatsen eller teateroppgavene, eller begge deler. Åååå! Dette blir den fineste lutefisken jeg får i år! sier han og er lykkelig som et barn i en leketøysbutikk.

— Jeg er så glad for at jeg får en skikkelig prøvetid, sier han alvorlig med oppmerksomheten mest vendt på lutefisken. — Og det som jeg også syns er utfordrende i motsetning til revy, er at man har et samspill. I revy blir det på en helt annen måte. Det er et fint ensemble å jobbe sammen med på Riksteatret! sier han og roser sine medspillere og instruktøren opp i skyene etter tur. Eyvind Solås er en glad gutt. Et positivt menneske som ser det beste i alt og alle.

— Du liker å spille revy?

— Himmelen her på jorden er godt teater, mens revy er sånt jeg bare føler at jeg gjerne vil gjøre...

— Spiller du revy for å eksponere deg selv?

— Mnjaa. Ikke eksponere, sier han og smatter både på ordet og lutefisken. — Leke, vil jeg kalle det. En farse er jo også en lek, men likevel blodig alvor, for det er jo noe av det vanskeligste man kan spille!

Uff ja, sier han og legger ansiktet i nesten alvorlige folder. Det er særs mykje timing, du! sier han med et litt nervøst smil.

— Ja! Og hvem skal så hente deg ut fra scenen og dytte deg inn og sånt no?

— Haha! Nei, jeg må lære meg hele stykket fra å til å! Jeg ser på stykket som et partitur som krever samspill på alle måter, akkurat som i et orkester. For det er

katastrofe hvis man kommer inn feil dør eller på feil stikkord! Fullstendig!!! Da faller jo alt «i fisk» haha! — har jeg nær sagt! ler han og tar en bit av lutefisken. — Alt skal jo skje så uhyggelig fort i en farse. Og farse må man gjøre på alvor hvis det skal være morsomt for publikum — helt *fortvilet* må det være! sier han med patos.

— Den prøvetiden jeg har nå er utrolig hard, men også morsom fordi at hver dag har sitt lille positive drypp også, og så får man bygge på det. Det er hardt å spille i revy på Aker Brygge samtidig, men jeg har hatt det verre før! Jeg var musikksejef i TV, pluss laget musikk til Salamanderkrigen på Rogaland Teater, pluss at jeg spilte revy! Det var *mye* verre enn nå! Men det er god trening. Mennesket har godt av å se hva det makter av og til, uten å falle død om! sier overskuddsmennesket Solås.

— Når jeg er ferdig med en spilleperiode eller en turné, så hender det ofte at komposisjons-arbeidet mitt får en oppsving. «Skogens øyne», en lyrisk suite for strykere, ble skrevet etter turneen jeg hadde med Rolv Wesenlund i 1977. det var da jeg debuterte som revy-skuespiller, i revyen «For livets glade gutter går solen aldri ned». Jeg fikk uforskammet god kritikk, og vet ikke helt om jeg fortjente det. Men de var vel så overrasket over at jeg i det hele tatt kunne spille revy!

— Og i januar er det da premiere i Kristiansand, og pressevisning i Oslo på «Loppen i øret»...

— Jeg blir helt nervøs når du snakker om sånne ting! Jeg tenker på kritikere og sånt! sier han forskrekket, for i neste øyeblikk le av seg selv. — Jaja, man må vel bare stramme maven og knipe sammen rumpen, da! Hahaha! ler han med en smittende latter.

— Poche, sier han. — Den ene av de to jeg skal spille. Han er nesten slik som en del nordmenn kan være, — fulle av gravalvor! Nææj!! sier han og kniper samtidig tennene sammen. — Har du hørt han typen min som er sånn? Det begynner sånn (og så følger en one-man-Solås-sketsj som påkaller folk ved nabobordenes oppmerksomhet:) Det er altså en bymann som spør ham, vet du: — Dere har vel mange spennende folkloristiske skikker her oppe i Gudbrandsdalen? sier han — Ja ja, svarer bonden. — Du veit oss har någgå som oss kalle for loggomkvellen, og då tæk oss med oss hæle grenda og så går oss opp på fjelle og plukka opp all den måssån oss kan få og så går oss ned att. Og neste mårgå så går oss opp og legg måssån på plass att! — Men hvorfor gjør dere det da? — Næææi, det væt oss ikkje men det har oss gjort i alle år! — Men nå har dere jo fått olympiaden her oppe nå og det er dere vel glad for? — Næhæi!! Fræmanfolk de æ dæ værste oss væt! — Men hvorfor søkte dere om olympiaden da da? sier han så. — Nææi, det væt oss ikkje, mæn dæ har oss gjort i alle år! — Og han der typen der, kunne jeg tenke meg at kanskje kunne være Poche — men ikke som gudbrandsdøl, altså! sier han.

— Men det å dra på turné da, Eyvind Solås, land og strand rundt?

— Å, det gleder jeg meg til! sier han entusiastisk. Det er rett og slett spennende å reise i Norge.

– Litt om din barndom, Eyvind. Du er født i Gudbrandsdalen?

— Jeg vokste opp i Gudbrandsdalen, Sandefjord, og Oslo. Jeg var ti år da jeg kom til Sandefjord, og da jeg var nitten kom jeg til Oslo.

– Var dine foreldre fra Gudbrandsdalen?

— Min mor var født der, men hennes foreldre kom fra Vestlandet. Min mormor var den første kvinnelige folkehøgskolerektor i landet. Hun var rektor på folkehøgskolen på Hundorp. Min far var også fra Vestlandet. Så det er nok en del vestlandske fjell og fjorder i meg.

– Men dette med teater?

— Jeg drev mye med studentteater.

– Hvorfor ble det da ikke teater i stedet for musikk?

— Selv om jeg liker teatret er jeg først og fremst komponist. Det er grunnlaget mitt. Det er musikken som har ført meg til teater, for jeg har komponert en hel del scenemusikk.

– Var du et lite vidunderbarn?

— Min motivering, selve grunnen til at jeg begynte å spille var at jeg ville lære noter, og jeg lærte meg dette på uhyre kort tid, men jeg var så visst ikke noe vidunderbarn for det! Jeg skrev skuespill med musikk til som jeg oppførte ved hjelp av naboens barn. Jeg var en sann tyrann og tvang alle kameratene mine til å være med!

– Et intenst og entusiastisk barn?

— Ustoppelig, vil jeg kalle det! ler han. — Min søster, som er to år yngre enn meg var med i alle skuespillene mine. Hun spilte ofte statue. Statuer som ble levende! Jeg hadde lest en legende om dette og var veldig fascinert av det. Men dette med teater: Jeg mente at teater var liksom en annen tilværelse, der jeg ikke var meg, men noen annen eller noe annet, en blomst, et tre, — eller en tømmerstokk! Jeg vokste opp med tømmer, ved Lågen, og tenkte på dette «å være tømmer»! — Det var min første filosofiske tanke: Tenk å være en tømmerstokk og flyte nedover til Lillehammer!

— Jeg var 13 år og hadde flyttet til Sandefjord da Koreakrigen brøt ut i 1950. Da laget jeg et skuespill om Koreakrigen. Det var et ferdig utskrevet manus, men var vanskelig å oppføre, for det var så alt for mange med. Så det laget jeg «radioteater» av! Jeg spilte alle rollene selv. Jeg ringte ned til min kusine som bodde i første etasje, og spilte hele «hørespillet» for henne over telefonen! Det ble nokså dyrt, for stykket varte i tre kvarter, men min kusine var et meget lydhørt publikum, og gråt og hulket da hun hørte dette dramaet.

– Hvor har du din musikalske arv fra?

— Jeg har nok arvet musikk talent fra begge sider, skjønt kanskje mest fra min mors side. Jeg hadde en onkel som spilte fiolin og var amatørdirigent. Han lærte meg hva dissonans var. Det var en fantastisk opplevelse for meg som liten gutt. Jeg likte egentlig «det stygge» bedre enn «det pene» i musikken, og fikk en stor opplevelse: Dette at «det stygge» var lovlig, simpelthen! — Vet du at jeg skal komponere en ny klaverkonsert nå? sier han impulsivt. Klaverkonsert nummer to, som Wolfgang Plagge skal urforeføre med tysk orkester!

Eivind Solås som den noe «fuktige» tjeneren Poche på «Hotell Den Glade Hankatt», får her et spark ak av hotellets eier, Augustin Ferailon, (Knut Ørvig).

Det er et bestillingsverk.

– Hvordan får du tid til alt dette?

— Det er nok snakk om et vekselbruk hele tiden. Min «komposisjonsmotor» går hele tiden — usansett.

– Nå debuterer du som skuespiller. En debut i «moden alder», som det heter!

— Ja, og det passer bra med mitt valgspørsmål: «Det er

aldri sent!» Jeg ville jo være både komponist og skuespiller. Og det gikk jo som jeg ville, sier han smilende.

Vi overlater bordet vårt til andre lutfiskelskere, og Eyvind Solås beveger seg i retning Aker Brygge og Ole Paus-revyen — for å «leke»!

M. H. E.

«Loppebitt»

Direktør Chandebise har forært bort sine bukseseler til sin frivole nevø Camille (Gustav Adolf Hegg) som vi ser kikke forskrekket inn av døren. Han har forlagt bukseselene på det tvilsomme pariseretablisementet Den Glade Hankatt, og nå har direktørens kone (Sigrun Enge) fått tak i bukseselene, og tror at hennes mann er utro! Sammen med sin venninne (Anne Beate Odland) setter hun gang et komplott for å avsløre sin mann...

Nederst har den virile skotten Rugby, (Ole Lillo-Stenberg), omsider fått tak i en kvinne, hotellpiken på Den Glade Hankatt, Eugenie, (Tine Stoesen).

VELKOMMEN TIL PRESSEVISNING PÅ

"LOPPEN I ØRET" !

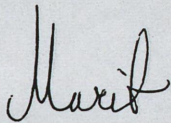
Dette stykket har premiére i Kristiansand lørdag den 19. januar klokken 18.00, og vi minner om sperrefristen!

Riksteatret har utarbeidet en PR-kassett for radio, som man kan få ved henvendelse til markedsavdelingen.

Om De ønsker flere/andre bilder, vær vennlig ta kontakt med Trude Hegle, tlf. 20 60 15, Bitten Gunnerud (som er til stede ved visningen) eller med undertegnede.

God fornøyelse!

Vennlig hilsen

*Marit Hjorthol Eidem
Informasjonskonsulent
Riksteatret*

Hvordan får du en loppe i øret?

Å HA «EN LOPPE I ØRET» ER ET FRANSK uttrykk som betyr at en har fattet mistanke til en eller annen — og som følge av dette befinner en seg i en opphisset, ubalansert sinnstilstand. Det nærmeste vi kan komme loppa på norsk, er den velkjente lille fuglen som stadig kvitrer det ene ryktet etter det andre i øret på folk. Men fuglesang er — selv når den inneholder sladder — søtere enn loppstikk, og her ligger hele forskjellen. Fuglen overleverer de søte mistanker, loppa de farlige. Hvis du er ute på et lite eventyr, så forteller fuglen det til din beste venn, mens loppa sørger for å bringe nyheten til din bedratte ektefelle. Uttrykket er så godt at selv om det egentlig ikke har noen mening på norsk, så bør det ha det fra nå av. Nå kan vi her i Norge også få en loppe i øret. Er det ikke vidunderlig? Skrekkelig deilig, ikke sant!!!!

T.v.:

Et «vovet» postkort fra århundreskiftet!

Under:

To avisannonser fra 1890-årene: Annonsen til venstre sier ingenting om hva «den lattervekkende nyhet» består av. Annonsen til høyre lover at «Røde næser bortfjernes med overraskende resultat»...!

„Hvem vil lee?“

Den mest lattervekkende Nyhed forsendes franco for 32 Øre i Frimærker.

J. N. Binzer, Aarhus.

— RØDE NÆSER, —

uren Teint, bortfjernes med overraskende Resultat ved mit fortrinl. anerkjendte uskadelige Mittel. Apotheker **R. Rothe**, Berlin, Kl. Andreasstrasse 11.

Bevaringssamlingen
Loppen i øret : av latterens mester

22g041225

